GAZETA KRAKOWSKA

Nro. 15.

We Srodę Dnia 20. Lutego 1805.

Z Wiednia d. 13. Lutego.

J. C. K. Apostolska Mość raczył jenerała majora i kommendanta Temeswaru Martyniego w nadgrodę iego wieloletniey gorliwey słuzby wynieść nayłaskawiey z całem potomstwem do godności slachectwa.

J. C. K. Apostolska Mość raczył taynego nadwornego i domowego archiwistę Antoniego de Weinkopf przez nayłaskawszy wzgląd tak na 51 letnią iego gorliwą i wierną dotąd trwaiącą służbę, iako też na iego biegłość w heraldyce &c. udarowac na dowod nayłaskawszego swego ukontentowania medalem złotem z łańcuszkiem, i ten kazał mu przez ministra konferencyynego i gabinetowego hrabiego Colloredo zawiesic.

Granicznego nadwornego woyskowego agenta, Ursyna Szczepana Nestorowicza, raczył J. C. K. Apostolska Mość mianowac nayłaskawiey agentem nadworney woyskowey rady z zostawieniem go przy pierwszym urzędzie.

Zasługuie tu na chwalebne wspomnienie mowa, którą miał uczony żyd Rabbi Benedykt Jeiteles w synagodze pragskiey, zachęcaiąc swoich współwiercow do korzystania z dobroczynnych zamiarow J. C. K. Mści w szczepieniu krowiey ospy, dowodząc tak z religii, iako też z doświadczenia, że iest powinnością ich zapewnic swe dzieci przeciw zarazie naturalney ospy.

Stan publicznych szpitalow stolicy Wiednia w przeszłym 1804 był taki: Na końcu Grudnia 1803. znaydowało się w ogólnym szpitalu 950 chorych, w domu położnic 102 kobiet i 16 dzieci, w domu szalonych i lazarecie 307 osob. Przyięto na sale w 1804 roku 19,806 chorych, do domu położnic 2022 ciężarnych kobiet, do domu szalonych i lazaretu 230 szalonych. Wyzdrowiałych wyszło z sal 10,193 osob, do domow funduszowych oddano 307, nie wyleczonych wyszło 662. Z domu położnic, w którym urodziło się 1961 dzieci, wyszło 2009 matek i 1811 dzieci, z domu szalonych i lazaretu wyzdrowiałych 157 osob. Umarło na salach 1741 chorych, w domu położnic 8 matek i 145 dzieci częścią nieżywo urodzonych, częścią zaraz po urodzeniu umarłych; w domu szalonych umarło 65 osob. Na początku Stycznia pozostało na salach 853 chorych, w domu położnic 107 matek i 21 dzieci, w domu szalonych i lazarecie 315 osob. W okręgowych szpitalach, w których darmo ubostwo leczą i lekarstwa daią, przyięto w 1804 roku 26,694 chorych. Z tych wyzdrowiało 25,108, po in-

nych szpitalow oddano 469, wyszło niewyleczonych 669, umarło 490, pozostało na kuracyi 714. U braci miłosiernych przyięto 2840 chorych, z których wyzdrowiało 2421, umarło 293, pozostało 126. U Elizabetek przyięto 410 chorych kobiet; z tych wyzdrowiało 283, umarło 80, pozostało 47. W mieyskim szpitalu S. Marxa znaydowało się 422 chorych; z tych wyleczono 324, wyszło niewyleczonych 12, umarło 60, reszta ieszcze pozostała. W szpitalu więźniow miano 1636 chorych, z których 1414 wyzdrowiało, a 65 umarło. W żydowskim szpitalu leżało 108 chorych; z tych wyzdrowiało 85, umarło 13, pozostało 10.

Z Brynu d. 12. Lutego.

Od dawnego czasu, mowi list od granic tureckich pod d. 28 Stycznia, zawiadywał turecki aga, kommendant Starey Orsowy, przewozem z Serwii do Banatu, i tę samym tylko furmanom tureckim odbywać pozwalał, teraz Serwiianie przywłaszczyli sobie prawo przewozu, i chcą od tego wyłączyć Turkow.

Wspomnieni powstańcy, albo raczey ich dowodzcy, otrzymali list z Rossyi przez Montenegro, którego osnowa wprawdzie niewiadoma, ale zapewne wkrótce przez ich postępowanie się okaże.

Do Belgradu miał nadeyśdź W. Sułtana ferman, który zawiera w sobie rozkaz, aby Kuszanzi basza ustąpił z Kersyalami z Belgradu. Wprzody ieszcze słychać było, że Arnauci, którzy w liczbie 600 ludzi byli przeznaczeni na straż dla baszy Belgradzkiego mieli także ustąpić z czego zapewne nowe zamieszanie nastąpi, bo Kersyalowie nie ustąpią, póki im żołd nie będzie wypłacony. Na ten koniec posłano iuż d. 28 Stycznia bogate rzędy i kosztowne rzeczy za Dunay na zaciągnienie pieniędzy; greccy kupcy pożyczyli na nie 30,000 piastrow; inni pożyczyli także na rzetelność turecką kilkanaście tysięcy piastrow bez zastawu; daley oczekiwano w Belgradzie Reczepa agi z znaczną summą pieniędzy, który nieochybnie przybędzie, ponieważ Kersyalowie trzymaią iego brata w zakładzie. Wszystkiemi temi pieniądzmi maią bydź Kersyalowie zaspokoieni, iednak pod wyraźnem warunkiem, aby z Belgradu wyszli i nad rzeką Morawą otrzymaią swoie pieniądze. Ciekawi iesteśmy, czyli Serwianie nie zechcą z tey okoliczności korzystać, i skoro Kersyalowie odbiorą pieniądze i będą się chcieli rozeyśdź, nie uderzą na nich i nie ogołocą ich z ich maiątku.

Z Amsterdamu d. 2. Lutego.

Z Londynu odbieramy niektóre doniesienia, a mianowicie wypis następuiącey mowy, którą J. K. Mość otworzył posiedzenia parlamentu d. 15 Stycznia:

"Panowie i Członki niższey izby! Od zakończenia ostatnich waszych posiedzeń, nie przestawał nieprzyiaciel czynić uzbroiań do wtargnienia do tego królestwa, iednak dotąd nie pokusił się do uskutecznienia groźb swoich. Nieustraszonność i biegłość w służbie, moiey siły morskiey, poważna i groźna postawa moiey armii i milicyi, niespracowana gorliwość i poprawiona karność licznych ochotnikow i patryotyczna odwaga, którą wszystkie klassy moich poddanych okazały, były w samey rzeczy dostatecznemi do odstraszenia nieprzyiaciela od śmiesznego i zapamiętałego przedsięwzięcia. Dopóki tylko takowy duch ożywia naród, i ochota do własney obrony w nim nie ustaie, nie mamy przyczyny obawiać się następności usiłowań nieprzyiacielskich. Lecz nie zapominaymy, że bespieczeństwo nasze wypływa z stałego przygotowania do obrony, i że to iedynie od stateczności i ciągłey naszey czynności zawisło."

"Postępowanie dworu hiszpańskiego, którym oczywiście kieruie wpływ Francyi, przymusiło mnie do przedsięwzięcia prędkich i dowodnych środków, dla zasłonienia się przeciw następnościom nieprzyiaźni. Starałem się razem ile możności uniknąć konieczności otwartey woyny; ale że niechciano dać zadosyć czyniących zapewnien, opuścił przeto moy poseł Madryt, a rząd hiszpański wypowiedział potem temu państwu woynę. Rozkazałem podać wam kopiią wydanego z tey okazyi manifestu, i przełożyć wszystkie papiery, które służą do obiaśnienia wszystkich między mną i madryckim dworem zachodzących sporow. Spodziewam się, iż przekonacie się z nich, że tak daleko posuwałem moią powolność, ile tylko interes moich kraiow pozwalał. Załuię Hiszpanii, że przeciw własnemu interessowi wciągnioną została w woynę, i polegam zupełnie na dzielnem waszem wsparciu w walce, którą iedynie przewadze francuzkich porad przypisać należy.

" Postępowanie francuzkiego rządu na stałym lądzie oznaczone iest w powszechności naywiększym i uciążliwym gwałtem, i wyuzdanem nadweręzeniem praw neutralnych kraiow, przywileiow uznanych ministrow i prawa narodow. Pomimo atoli tych krokow tak przeciwnych umiarkowaniu i sprawiedliwości, otrzymałem niedawno od rządu francuzkiego odezwę, która zdaie się go skłaniać do pokoiu. Oświadczyłem na wzaiem szczere moie życzenie, do uchwycenia naypierwszey okazyi do przywrocenia błogosławieństw pokoiu na podstawach, któreby się zgadzały z bezpieczeństwem i dobrem moich kraiow; lecz mniemam, iż zgodzicie się ze mną, że przedmioty tego rodzaiu nayściśley są z ogólnem bezpieczeństwem Europy połączone. Nie chciałem przeto w dalsze wchodzić tłomaczenie, poki się nie porozumiem względem tego ważnego przedmiotu z temi mocarstwami stałego lądu, z któremi zostaię w poufałey korrespondencyi i związkach, a osobliwie z Imperatorem Rossyyskim, który dał naywiększe dowody godnych swoich i mądrych uczuciow, iako też szczerey chęci do utrzymania bezpieczeństwa i niepodległości Europy.

" Członki niższey izby! Rozkazałem przełożyć wam rachunki publiczney służby. Przykro mi, iż konieczność nakazuie lud moy obarczyć nowemi ciężarami; lecz spodziewam się, iż przekonani iesteście iak dalece przyszłe iego bezpieczeństwo i dobro od waszych usiłowań i opatrzenia skarbu zależy; dołożycie przeto waszych starań, aby publiczny kredyt był utrzymany i dług narodowy się nie powiększał.

" Panowie i Członki niższey izby! Gdy uważam wielkie usiłowania i ofiary, iakich ninieysza woyna koniecznie wymaga, cieszę się przynaymniey, że bogactwa i dobro kraiowe znacznie widzę pomnożone. Naywiększą przeto będzie waszą starannością, iak się spodziewam, utrzymać te wszystkie korzyści, i obmyślić oraz takowe środki, któreby mnie postawiły w stanie prowadzić dzielnie woynę, korzystać z wszelkich okoliczności i chwalebnie ią ukończyć.,,

Gazeta *the Times* przywodzi pod d. 16 Stycznia: " Mowa, którą wczoray J. K. Mość posiedzenia parlamentu otworzył, zdaie się przez swoią mądrość i umiarkowanie odeymować oppozycyi wszelkie powody do opierania się przy wniesieniu adressu podziękowania.,,

Z Hagi d. 2. Lutego.

Jeżeli wierzyć można pogłoskom, tedy w przeciągu 8 dni powroci tu z Paryża P. Schimmelpennink, i może się coś dowiemy o maiących zaysdź w naszem rządzie odmianach. Mowią o wezwaniu na prezydency

Xcia Oranii Fulda pod pewnemi warunkami. Większa część obywateli iest oboiętna względem przyszłego porządku rzeczy, pragnie tylko iak nayprędzy pokoiu. Mniey oboiętni oczekuią wszystkiego dobrego po gorliwości P. Schimmelpenninka.

Bawienie hrabi Kellera w naszey Rzeplitey przedłuża się; poiechał teraz z baronem Knobelsdorfem do Amsterdamu i zabawi tam dni kilka. Mowią że ta iego podroż połączona iest z politycznemi zleceniami.

Wyznaczona kommissya do zrobienia planu powszechney Xięgi ustaw cywilnych i kryminalnych dla całey Rzpltey, skończyła po kilku miesiącach pracę swoią i oddaie ią dyrektoryatowi, który nawet iuż ten plan przyiął; ale wykonanie onego dalszemu zostawił czasowi.

Podług urzędowych doniesień z wysp Kurasao i S. Marcina pod d. 30 Października, wszystko tam w dobrym zostawało stanie. Przy wyspie S. Marcina usiłowali Anglicy w kilka zbroynych statkow zabrać stoiący tam okręt, lecz ze stratą odpartemi zostali. W kilka dni potem angielski korsarz który się do portu tego zbliżył, został od batawskiego korsarza zabrany.

W Grenindze oznaymiono, iż żadnego zboża, masła, syra i solonego mięsa bez wyraźnego pozwolenia francuzkiego ambassadora przy naszey Rzpltey nie wolno do zagranicznych portow wywozić.

Rzplta włoska w krotce ustanie, a na to mieysce nastąpi krolestwo Lombardyi. Mamy wiadomość, że Cesarz Francuzow sam przyiął koronę Lombardyi, ponieważ Xżę Jozef wzbraniał się iey przyiąć. Następcą Lombardyi ma bydź wnuk Cesarza, syn Xcia Ludwika, oznaczony.

Z Paryża d. 30. Stycznia.

Pogłoski pokoiu ciągle ieszcze trwaią. Papiery rządowe poskoczyły z tego powodu do 58 i 35 cent. za sto. Zapewniaią ciągle, że miedzy naszem i angielskim rządem postanowiona iest wywiana ieńcow, i obie strony mianowały iuż na ten koniec kommissarzow. Z tego powodu przypominaią sobie, że w przeszłey woynie przez takowego kommissarza (P. Otto) pierwsze zasady do pokoiu były założone. Jakkolwiek bądź przywrócona iest przynaymniey między obiema rządami kommunikacya przez ten środek, która blisko dwa lata była przerwana.

Przez Boulogne przybyły tu dwie osoby z Anglii, które wielkiego doznaią poważania i miały kilka naradzeń z ministrem stanu Taylleyrandem. Jedna z tych osob udała się do Verdun, gdzie iak wiadomo znayduie się wiele angielskich ieńcow. Oprócz wymiany ieńcow staraią się także otworzyć negocyacye pokoiu, i nadesłana od angielskiego rządu odpowiedź nie przeciwi się temu, kładąc tylko niektóre poprzednicze warunki.

Mowią ciągle, że wypłynęła z Rochefortu eskadra z 3000 woyska lądowego i iest do Indyow przeznaczona.

Elektor arcy kanclerz znaydował się w tych dniach na wielkim koncercie przez konserwatoryum muzyczne danym, podczas którego grano sztuki Haydna, Mozarta &c.

Kalendarz cesarski zastąpił teraz mieysce kalendarzyka narodowego i królewskiego; ostatni trwał przeszło 100 lat.

W Gandawie postawiono nie dawno 5 podstępnych bankrutow u pręgierza. Lud tak się rozgniewał, że ich chciał zemście swoiey poświęcić, ale woysko na czas ieszcze nadbiegło.

Batawski amsassador Schimmelpennink i admirał Verhuel czynią przygotowania do wyiazdu z Paryża.

Jenerał Lacroix, który tu z Utrechtu przybył na koronacyą, otrzymał był pozwolenie udania się do Montpellieru, mieysca swego urodzenia, lecz w Fontainebleau otrzymał przeciwny rozkaz i znowu tu powrócił. Inni jenerałowie, którzy za urlopem chcieli wyiechać, odebrali także rozkaz udania się do swoich korpusow. Admirał Bruix iuż do Boulogne odiechał.

P. Solignac de Fenelon, krewny sławnego arcybiskupa tego nazwiska, iest mianowany posłem poselstwa w Ratysbonie.

Tegoroczne posiedzenia ciała prawodawczego trwać tylko maią do 20 Lutego. W tym czasie zapewne Cesarz wyiedzie do Włoch. Papież wyiedzie ztąd, iak mówią, z całym swoim orszakiem d. 9 Lutego, i będzie Cesarza Królem Lombardyi koronował.

W przyszły piątek odprawi Papież na wielkiey sali arcybiskupiego pałacu publiczny konsystorz, dla oddania kardynałom Dubelloy i Cambaceresowi z zwykłemi obrzędemi kapeluszow kardynalskich. Mówią z tey okazyi, że Papież wyiąwszy legatow a latere i Xząt królewskiey familii, nikomu kapelusza kardynalskiego nie poseła, ale wszyscy muszą go z rąk iego odbierać.

W przyszłą sobotę poświęci Papież w kościele S. Sulpicyusza mianowanych X. Pradt biskupem Poitier i X. Paillon biskupem Roszelli. Potem odprawi publiczny konsystorz dla potwierdzenia kanonicznie wielu od Cesarza postanowionych dla dyecezyy biskupich siedlisk.

Tureysze pisma dodaią pomiędzy doniesieniami z Londynu, że kommissya zdrowia w Gibraltarze proponowała, że chcąc zapobiedz powrotowi żółtey gorączki, potrzeba wszystkie domy spalić, w których panowała.

W Kolonii otworzono składkę na wystawienie pomnika sławnemu malarzowi Rubensowi.

Rozmaite damy, które pragnęły posiadać iaki upominek od Papieża, otrzymały od niego po rożańcu.

Od Menu d. 2. Lutego.

D. 29 Stycznia Xżna małżonka następcy Xcia Turn i Taxis została szczęśliwie corką w Ratysbonie rozwiązaną.

Do niepewnych pogłosek i ta należy, że nad Renem zbierze się korpus obserwacyyny francuzkiego woyska.

Duński przy seymie poseł P. Eyben przeiechał przez Frankfort do Ratysbony.

Publiczne pisma umieszczaią teraz następuiącą wiadomość z dawnieyszych pism angielskich o Xciu Pokoiu: " Don Emanuel Godoy de Alevarez, Xżę Pokoiu, ma dopiero 37 lat. Pochodzi z ubogich rodzicow z Badaioz z prowincyi Estramadura. Bardzo młodo przybył z starszem swoim bratem Ludwikiem do Madrytu, gdzie ich dla pięknego kształtu przyięto do gwardyi królewskiey. Po śmierci Karola III. przechodził Emanuel z iedney do drugiey godności, i po zawarciu pokoiu z Francyą otrzymał tytuł Xcia Pokoiu. Oyciec iego piastuie wysoki urząd w Hiszpanii, a naymłodszy brat iego iest jeneralnym kapitanem w armii i t. d. „

Frankfortskie gazety mowią, że Elektor Hesseński kazał hrabstwo Pirmont dla znacznych długow Xciu Waldeck woyskiem osadzić.

Z Monachium d. 28. Stycznia.

Wczoray w wieczor o godzinie 9 a drugi raz o 10 uszykowane na gorze Gesteigberg ogłosiły armaty szczęśliwe rozwiązanie naszey Elektorowey Jmci dwiema zdrowemi corkami. Ile naznaczone przed kilku godzinami po kościołach z wystawieniem modły napełniły żalem wszystkich mieszkańcow, tyle znowu z szczęśliwego rozwiązania Elektorowey Jmci okazały się po wszystkich ulicach radosne okrzyki.

Elektorowa Jmć z nowo narodzonemi bliźniętami dosyć znayduie się w dobrym zdrowiu. A że właśnie dziś przypadaią urodziny Elektorowey Jmć zatem podwoyną obchodziemy uroczystość.

Z Wasingthonu d. 7. Grudnia.

Mowiono o mniemanym powstaniu, które pokazać się miało we wszystkish częściach Luizyanny w celu sprzeciwienia się przyłączeniu tego kraiu do ziednoczonych stanów Ameryki; oto iest iedna okoliczność która iasno dowodzi do iakiego puntku te wiadomości były potwarczemi.

Na zgromadzeniu Reprezentantow wyższey Luizyanny odprawionym d. 14 p. m. w mieście Sgo Ludwika po wykonaney przez większość członkow tego zgromadzenia przysiędze wierności dla Rzepltey ziednoczonych stanow Ameryki, prezydent zgromadzenia P. Grantint mowił w tych wyrazach:

"Zgromadziliśmy się tu pod opieką rządu wolnego, a Luizyanna chełpi się, że się stała iego nieoddzielną cząstką; stosownie do konstytucyi ziednoczonych stanow, oświadczamy, że iesteśmy szczęśliwemi, że pod nią żyiemy, zgromadzamy się tu szczególniey dla tego abyśmy byli posłusznemi i dopełnili obowiązkow iakie też konstytucya wkłada na nas; po raz pierwszy zgromadziliśmy się iako ciało roztrząsaiące i po raz pierwszy dzisiay używamy prawa, które nadaie wszystkim wolnym ludziom, wyrażenia krzywd i skarg iakie mieć mogą. Oby Nieba zdarzyły, aby zamiast skarg i zażaleń nie mieliśmy na ten raz pierwszy tylko dzięki do złożenia kongressowi, chociaż znana sprawiedliwość, kongressu iest dla nas pewnym zaręczeniem, że nasze zażalenia zamienią się w krotce w czyny wdzięczności i podziękowania! Oby nasze pierwsze kroki w tym nowym zawodzie były Mości panowie rownie umiarkowanemi i rządzonemi przez mądrość jak zdarzenie, które nas tu na to mieysce zgromadza iest ważnym i uroczystym! Gdy kongres uchwalił bill na który się żalemy nie zaciągnął był ieszcze dostatecznych obiaśnień o wewnętrzym położeniu kraiu tego, nieznał go ieszcze dosyć, aby nam nadał był kształt rządu iakiego mamy prawo żądać, i którego nieuzna nas pewnie niegodnemi. Zostaliśmy spotwarzonemi w kongressie. (Tu prezydent przywodzi mowę P. Lucas' deputowanego z Pensylwanii w którey ten członek kongressu wyraził. "Że ludu Luizyanny nie radzono się, gdy go ustąpić miano, lecz że go bez niego sprzedano, dowodzi żal (przydał P. Lucas) że to ustąpienie nie było zgodne z wolą mieszkańcow Luizyanny, bo, gdy widzieli że sztandary amerykańskie zastępuią mieysce sztandarow francuzkich zaczęli płakac i mocno nad takową zmianą ubolewać.) Nasza wdzięczność dla rządu który nas zawsze swemi dobrodzieystwami obsypywał została tym sposobem zatruta w swoim naypierwszym źrodle i przywiedziona za mniemany dowod, że ieszcze nie iesteśmy godni wolności.... W tymże czasie rozrzucano na nas potwarze po wszystkich częściach Rzepltey ziednoczonych stanow i wystawiano nas iako zbior korsarzow i łotrow, którzy przez podstępne kupna i fałszywe kontrakty wydarli naywiększą część ziemi należącey do dystryktu Luizyanny, a nie było tam ani iednego mieszkańca tego dystryktu, któryby był zbił niegodziwość takowych potwarzy. Nie dziwną wcale przeto iest rzeczą, że kongres w takowych okolicznościach i takiemi upoiony przesądami, obszedł się z nami z taką surowością, lecz teraz ma w rękach swoich wszystkie sposoby poznania nas dobrze, nie tylko zdzielnych i iednomyślnych żaleń się oto mieszkańcow Luizyanny, ale nawet z rapportow urzędnikow, których wysyłał tam od czasu

obięcia w posiadłość kraiu tego. Przed ukończeniem Mościpanowie dozwolcie mi abym wam przełożył, że iako posiadaiący ufność mieszkańcow kraiu który reprezentuiemy, naszą iest nadewszystko powinnością, tak w roztrząsaniu które się ma rozpocząć, iako też i po rozwiązaniu tego zgromadzenia i gdy powrociemy do naszych współobywatelow ktorzy nas tu wysłali, abyśmy im daii przykład uszanowania dla ustaw ziednoczonych stanow i posłuszeństwa nawet dla tegoż samego bilu na który tyle żalić się musiemy, dopoki nie otrzymamy, iak tego spodziewać się powinniśmy, urzędowego i prawego iego uchylenia. Jest podobieństwo, że JW. William, Henryk Harrison i przezacni sędziowie territorium indyyskiego przybędą tu w ciągu posiedzeń niniejszego zgromadzenia; i iestem pewnym, że wszyscy złączycie się zemną, aby ich przyiąc w sposobie godnym tych Mężow i stosownym do uszanowania wysokiey władzy która ich wysłała. i ieżeli będą tak dobremi, że się nas radzić będą, dacie im wszelkie iakie mieć będziecie mogli obiaśnienia i że im podacie sposoby utwierdzenia przyłączenia kraiu tego do Rzpltey ziednoczonych stanow z ktorym połączeniem iest związana pomyślność tego kraiu i Rzpltey.,,

Z Nowego Yorku d. 15. Grudnia.

Blisko nadchodzący wybor prezydenta ziednoczonych stanow zaczyna zatrudniać umysły. Gdyby nieszczęśliwy jenerał Hamilton żył był ieszcze, P. Jefferson miałby był w nim niebespiecznego współubiegacza, Lecz poiedynek w którym życie utracił miał ten ważny skutek, że prezydenta uwolnił od dwoch pretendentow popieranych od mocnych stron; gdyż możnaby powiedziec, że jenerał Hamilton poniosł do grobu zgłosami] któreby go powołaby były do urzędu prezydenta, głosy któreby był otrzymał człowiek który go zabił, i że ten zabił się moralnie w opinii publiczney tym samym wystrzałem pistoletu od którego poległ iego przeciwnik.

Pomimo tego zdarzenia pomyślnego dla jenerała Jeffersona, które przyłożyć się może do obrania go na nowo prezydentem, iednakowoż w tym momencie chcą przeciw niemu oburzyć opinią publiczną. Rozrzucono *Katehizm polityczny* w którym w pytaniach i w odpowiedziach mało go oszczędzaią. Pomiędzy innemi rzeczami zarzucaią mu, że zgwałcił konstytucyą, uchylaiąc sędziow którzy podług konstytucyi, dotąd powinni bydź na tym urzędzie dopoki swoich obowiązkow dobrze dopełniać będą, a ci nieprzestali dobrze ich dopełniać. Zarzucaią mu, że szkalował i spotwarzał zmarłego jenerała Wasingtona, mowiąc o nim, że miał obcięte włosy kosą rozwiozłości. Zarzucaią mu, że posłał szukać do Europy niewiernego Tomasza Payna. Zarzucaią mu, że uchybił taxę nałożoną na powozy zbytkowe. aby ią nałożyć na wozy do potrzeby służące. Zarzucaią mu że chciał uwieśdź P. Walker &c. Nie wiadomo iaki mieć będzie skutek ten Katehizm polityczny, lecz łatwo iest dostrzedż, że ieżeli P. Jefferson będzie na nowo prezydentem obrany, nie będzie to winą autora Katehizmu, ponieważ ten nic nieopuścił, co go ludowi znienawidzić może.

W tym momencie iest zamysł zawiesić wszelkiego gatunku związki handlowe ziednoczonych stanow z St. Domingo, byłoby to zadać nowym Panom tey kolonii cios tym smutnieyszy, że teraz doświadczaią potrzeb rodzących się z przepychu, handlu i cywilizacyi, a nienabyli ieszcze sposobow zaspokoienia ich przez siebie samych.

Z Kopenhagi d. 5. Lutego.

Kupiec Dulz w Altonie, iest członkiem tamteyszey izby kupieckiey mianowany.

W tuteyszym Kr. towarzystwie umie-

iętności czytał radca sądowy profeſſor Schow, rozprawę o Kardynale Borgia, o iego ludzkości i przykładaniu ſię do umieiętności; piękna ta rozprawa, która z ukontentowaniem licznego zgromadzenia słuchana była, ieſt ważną co do biografii tego męża.

Kollegium admiralicyi kazało 6 armatnych szalup i 6 armatnych łodzi zbudować.

Port Kopenhagski ieſt teraz nayprzyiemnieyszą przechadzką i sanną przeiażczką całey ſtolicy.

Sund ieſt cały lodem pokryty: gdzie niegdzie znayduią ſię małe otwory. Wczoray utopiło ſię dwoch ludzi, którzy chcieli ſię do Helſingborga przeprawić.

Z Petersburga d. 22. Stycznia.

Hrabia Sergiusz Romanzow ieſt mianowany członkiem rady, a hrabia Jan Potocki, sławny z uczonych pism, członkiem kollegium zagranicznych intereſſow.

Hrabia Ludolph neapolitański miniſter przy Porcie ieszcze tu bawi. Jego córka mianowana ieſt damą dworską.

W przeszłym roku przybyło na Dzwinie do Rygi 702 mnieyszych i większych ſtatkow z płodami roſſyyskiemi.

Kollegialny radca Rosenkampf, referendarz przy prawodawczey kommiſſyi i półkownik Murawiew, sekretarz kuratora szkoły główney w Moskwie otrzymali order 2giey klaſſy S. Anny.

Podług nowego ukazu miniſtrowie rossyyscy maią zlecenie, aby żadnych osadnikow nie przyymowali, którzyby 300 rubli nie mieli kapitału w pieniądzach lub towarach, żony i dzieci.

Z Madrytu d. 15. Stycznia.

Oſtatniey soboty cały dwor zgromadził ſię do zamku Aranjuez dla obchodzenia narodzin. Króla Jmc Neapolitańskiego, J. K. Mość poczynił wielkie podwyższenia w korpuſie artyleryi.

Trzy ſtatki potrafiły za pomocą słotnych czasow zawinąć do Kadyxu; przybyły one z Ameryki. Statek Coro płynący z Werakrux nie był tak szczęśliwym, przed samym portem schwytanym zoſtał. Ładunek iego składał ſię z 700,000 piaſtrow w gotowiźnie, i 300,000 piaſtrow w towarach.

Zapewniaią że rząd zatrudnia ſię sprzedaniem funduszow pobożnych i dóbr duchownych w Ameryce, na co miał odebrać pozwolenie liſtowne od Oyca Swiętego datowane z Paryża.

Jeneralny kommendant marynarki departamentu Kadyxu zdał rapport rządowi o walce, która dowodzi waleczności i krwie zimney naszych marynarzow. Galiota hiszpańska *Orient* piętnaście ludzi maiąca pod dowodztwem kapitana Jozefa Illas powracała d. 3. t. m. z Sant-Lucar de Barrameda, gdy ią zaczął ścigać okręt woienny angielski. Chciała ona schronić ſię do Almadraba, lecz nieprzyiaciel wkrótce wysłał za nią 3 szalupy, które bezuſtannie dawały do niey ognia. Galiota odpowiadała na ten ogień ile mogła, dopóki wszyſtkiego który miała nie wypotrzebowała prochu. Na ten czas łatwo było Anglikom doſtać ſię na nią, 60 Anglików weszło na galiotę, Hiszpanie poddadź ſię muſieli; Anglicy chcieli uprowadzić galiotę, lecz nie znaiąc brzegow uwięzili ią. Wściekłości swoiey nie mogąc iey uprowadzić zapalili ią i powrócili na swoie szalupy. Kapitan hiszpański i ludzie iego widząc że wkrótce ſtaną ſię łupem płomieni, śmiało rzucaią ſię do małey łódki, która zaledwo obiąć ich mogła, i udaią ſię do brzegu, zawsze pod ogniem angielskim; nieprzyiaciel nie przeſtał do nich ſtrzelać aż w ten czas gdy dla ſiebie widział niebespieczeńſtwo.

DODATEK

DO №. 15.

GAZETY KRAKOWSKIEY

We Srodę Dnia 20. Lutego 1805.

Dalszy ciąg Wypisu z podroży P. Humboldta i Bomplanda.

W Marcu 1801 zaczena się druga podroż P. Humboldta. Przeprawa z Kuba i wylądowanie przy Kartagena (w kącie, który wyobraża ciaśninę Panama z północnym brzegiem południowey Ameryki) była nader trudna i długa, którego czasu użył P. Humboldt na uważanie Xiężycowego zaćmienia d. 2 Marca 1801. Tam atoli dowiedział się, że w tey porze roku nie podobna iuż było płynąć z Panama na południowe morze; musiał przeto odważyc się na lądową podroż w tym samem kierunku, do którey go ieszcze inne ważne zachęcały przedmioty. Zabawiwszy czas nieiaki w ciekawych dla botaniki lassach Turbako, udali się na przyiemną rzekę Magdaleny, którey P. Humboldt w czasie nudney i długiey żeglugi zrobił mappę. Wysiadłszy nakoniec na ląd, udali się na mułach przez okropne stepy i lassy do Santa Fe, leżącey w środku nowey Grenady stolicy, która zbudowana iest na pięknej rownicie, ale tak wysokiey, że 1360 sążniow przenosi płaszczyznę morza. Panuie tam nieustaiąca wiosna. Nasi wędrownicy zatrudniali się tam i iadąc daley aż do Września, oglądaniem niezmiernych historyi zbiorow sławnego Mutisa, wspaniałego na 98 sążni spadku wody, kopalni w Marakwita &c. naturalnego mostu w Ikononzo (dwie skały przez trzesięnia ziemi tak rozpadłe, że trzecia nich spoczywa) i inne ciekawości. Pomimo popsutych dróg przez deszcze puścili się do Quito. Droga prowadziła ich około Anden w Quindin. (Anden powszechne nazwisko wielkiego południowo amerykańskiego łańcucha gór, czyli Kordelierow.) W środ lasu storaxowego, kwiatow w wielkości drzewa rosnących, bambusowych trzcin &c. wznosi się szczyt śniegiem okrytey gory Tolnia. Trzynaście dni szli nieznośnem błotem, a nocowali w lasach, gdzie śladu nie widać było człowieczego. Boso i wskrnś przemokli przez ustawiczne deszcze przybyli nakoniec nad rzekę Cauca) leżącą na zachod rzeki Magdaleny), i wypocząwszy cokolwiek przebyli prowincyą Choco, oyczyznę platyny, która się tam znayduie iako czarny piasek między rozmaitemi warsztwami ziemi. Stamtąd przybyli do leżącego przy podnożku śniegiem okrytego Wulkana w naypięknieyszey strefie Popaianu, gdzie ciepłomierz Reaumura stał zawsze między 17 i 19 stopniem. Z wielką trudnością wydrapali się do krateru Wulkana w Purace, którego otwor wrzącą wyrzucał wodę, i która z wielkim łoskotem w środ śniegu siarczyste par wydawała. Potem szli gorami do Pasto, dla ominienia wyziewaiącey truiące pary doliny Patia. Miasto Pasto leży nad rzeką palącego się Wulkanu, i przerżnięte iest sławnemi z urodzayności wzgorkami Kolca. Wszystkie te okolice sa tylko bardzo wązkim łańcuchem wysokich gór od spokoynego morza przedzielone, należąc do brzegu rzeki Amazonki i daley odległego atlantyckiego morza. Po cztero miesięczney podroży na mułach przebyli nakoniec rownika i przybyli do miast Ibarra i Quito. Ta podroż była naytrudnieysza, i nigdyby przez naszą małą karawanę obładowaną instrumentami i zbiorami nie mogła była bydż wykonaną, gdyby wice Król San-

ta Fe. P. Mendiunetta i prezydent w Quito baron Caroudelet, z chwalebney gorliwości o dobr nauk nie byli kazali po naprawiać dróg i niebezpiecznych mostow w rozległości 330 mil niemieckich.

D. 6 Stycznia 1802 przybyli tedy nasi wędrownicy do Quito, którego mieszkańcow chwalą poler i ludzkość. W tem państwie czynili i daley przez 8 do 9 miesięcy swoie geologiczne i botaniczne postrzeżenia. Kray ten godzien był ich uwagi iuż dla ogromnych gór, licznych Wulkanow i częstego trzesienia ziemi (które iak wiadomo w roku 1797 d 7 Lutego pochłonęło w kilka sekond 40,000 ludzi), iuż dla szczątkow starożytney peruwiańskiey budowy i t. d. Dwa razy wyłazili do straszliwego krateru Wulkana Pitszmitsza zwanego, który oglądał także w prawdzie P. Condamine, ale bez instrumentow i nie mogł tam iak kilka minut wytrzymać. Nasi wędrownicy zastali znowu palący się Wulkan, i P. Humboldt o mało życiem nie przypłacił sweyciekawości; prowadzony był pierwszą razą przez nie wiadomego Indyana i przypadkiem wszedł na rozpadlinę lodem tylko pokrytą. Obiechali z Quito sławne łańcuchy gór, a mianowicie króla wszystkich gór na ziemi, Czimbarosso, i posunęli na nią wyżey swoie instrumenta o 3300 stop niżeli Condamine i Bougner na górze Korasong. Wyszli 3036 sążni wyżey nad płaszczyznę morza, gdzie ciepłomierz nie okazywał iuż żadnego stopnia zimna i krew wytryskała z delikatnych części ich twarzy. Mimo to iednak byliby do naywyższego iey szczytu doszli, gdyby szeroka na 80 sążni rozpadlina nie była im na przeszkodzie, nie maiąc iuż tylko 224 sążni do przebycia. Uważali wszelako z rozmiaru, i mieszkańcy doliny potwierdzili to, iako oczni świadkowie, że od od roku 1753 zakłąkły się znacznie niektóre tamteysze wulkany. P. Humboldt pisał do P. Dalametherie (i to iest iedyna awaga, którą on obszernie co do słowa przywodzi) że myśl w iego teoryi o ziemi (którą P. Humbold naylepszym dziełem bydź mieni) iakoby wzgórki i góry były dziełem krystalizacyi, znalazł zupełnie w tych okolicach, gdzie naywiększe znayduią się góry, ztwierdzoną. W wszystkich tych podróżach po górach towarzyszył naszem wędrownikom syn margrabi Selvalegre z Quito, który przeiechał z niemi następnie Peru i Mexyk aż do Europy. Oyciec iego zatrudnia się teraz wystawieniem na nowo sławnych piramid w Sarungier.

(Reszta potem.)

CENA ZBOŻ

Na targu w Krakowie d. 19. Lutego 1805.

Korzec Pszenicy	zł. pol.	40 do 48.	
— Zyta		36 — 38.	
— Jęczmienia		21 — 26.	
— Owsa		12 — 14	
— Grochu		28 — 34.	
— Kaszy iagłaney		56 — 54.	

W Wiedniu d. 9. Lutego.

Meca wynosząca pół korca naszego:

— Pszenicy	zł. pol.	26 do 31.
— Zyta		21 — 28.
— Jęczmienia		16 — 18.
— Owsa		9 — 13.

W Brynie d. 8. Lutego.

Meca Pszenicy	zł. pol.	29 do 32.
— Zyta		28 — 32.
— Jęczmienia		20 — 21.
— Owsa		10 — 11.
— Prosa		27 — 30.

W Gdańsku d. 3. Lutego.

Szefel czyli pół korca naszego w monecie pruskiey (Na łaszt wchodzi 60 szefłow.).

— Pszenica	zł. pol.	20 do 23½.
— Zyto		12 — 15.
— Jęczmień		7 — 12.
— Owies		6 — 7.

DONIESIENIA.

Obwieszczeniem pod dniem 2 Października r. z. wydanym wszystkim possessorom Domu zalecono było, ażeby pozacierane i niewyraźne Numera Konskrypcyonalne na swoich Domach bezzwłocznie odnowić kazali.

Ponieważ zaś tego nieuskutecznili, a nastąpić maiąca nowa Konskrypcya wymaga, ażeby pomienione Numera niezwłocznie odnowione były.

Przeto każdemu possessorowi, na którego Domu Numer konskrypcyyny niewyraźny lub starty iest, ninieyszemi powtornie i pod karą 3 czer. zł. nakazuie się; ażeby w dniach ośmiu od daty ninieyszey Numera na Domach swych tym pewniey po odnawiać kazali, gdyż w przeciwnym razie, każdy niedopełniaiący tego zalecenia, karze pomienioney nieochybnie podlegać ma.

Czego Urząd mieysko Konskrypcyyny doftrzegać będzie, a nieposłusznych w tym razie Obywateli natychmiaft doniefie.

Gollmayer.

Z Rady Magiftratu Miafta C. K. Stołecznego Krakowa.
Dnia 26. Stycznia 1805 roku.
Kawski.

Magiftrat Miafta C. K. Stołecznego Krakowa ninieyszemi do wiadomości podaie, iż na dniu 28 Lutego 1805 roku o godzinie 3ciey po południu na nowym Ratuszu licytacya względem żądanego wypuszczenia używania łamania kamienia z gory mieyskiey Laffota za Wisłą leżącey pod następuiącemi warunkami odprawiac fię będzie:

1) Obeymicielowi teyże będzie wolno tyle sążni kubicznych kamienia wapniftego w powyższym łamowisku, ile tylko będzie chciał łamać, iednakże swoiemi własnemi ludzmi i naczyniem.

2) Cena fiskalna iednego sążnia kubicznego *na Olbore* ieft kr. 30 uftanowiona.

3) Ten z licytantow obeymicielem zoftanie, który fię z obowiąże naywiększą liczbę siągow kubicznych w tymże łamowisku, przez ieden tydzień lub miefiąc wyłamać, a oraz naywiększą kwotą za dozwolenie Olbory zapłacić.

4) Maią licytanci przed licytacyą 50 *zł.* ryń. iako zakład złożyć.

5) Pozwolenie możności łamania, zaczyna fię zaraz z dniem ukończoney licytacyi.

6) Obeymiciel ieft obowiązany w iednym tygodniu lub iednym miefiącu, tyle siągow kubicznych, ile przy licytacyi podał a nie mniey wyłamać. Ma zaś tenże za tylą liczbą siągow kubicznych, ilą fię w ciągu tygodnia lub miesiąca wyłamać zobowiązał, chocby ią nie wyłąmał nieodmiennie podług przy licytacyi uftanowioney ceny do kaffy mieyskiey złożyć, więcey łamać zaś iąk fię przy licytacyi podiął ieft mu ze wszech miar wolno.

7) Tenże ieft obowiązany na końcu każdego tygodnia to ieft: w sobotę wyłamaną liczbę siągow kubicznych, tuteyszemu ekonomowi uftnie oświadczyć.

8) Po upłynieniu zaś każdego miefiąca dla z weryfikowania tygodniowych raportow kommiffya na pomienioną gorę wyznaczona i wypadaiąca summa, którą obeymiciel za wyłamanie przez ten miefiąc kamienie do kaffy mieyskiey zapłacić ma, oznaczona będzie.

9) Obeymiciel nie będzie mogł przed uskutecznioną wyżey rzeczoną weryfikacyą ani iednego kamienia z wyłamanych tamże siągow pod karą ezer. *zł.* 100 wywieść kazać.

10) To pozwolenie ieft tylko prekaryczne, to ieft, iż Magiftrat może Obeymicielowi w ktorymkolwiek dniu dalsze łamanie kamienia (bez naymnieyszey przez Obeymiciela rościć sobie mogącey do Miafta iakieykolwiek o uszkodzenie pretensyi) wypowiedzieć, i zaftanowić, a dozwolenie łamania z ftrony Obeymiciela w miefiąc potemże wypowiedzeniu uftać ma.

11) Wkłada fię także na obeymiciela obowiązek pilnowania, ażeby nie maiący prawa, tegoż łamowiska kamienia nie uszkadzali, i będzie winien tenże takowe wypadki natychmiaft Ekonomowi oznaymić.

12) Obeymiciel zaraz po podpisaniu protokułu do tego układu obowiązany będzie, a gdyby ten

13) Popodpisaniu z swoiey ftrony protokołu od tego układu odftąpił, na ten czas iego zakład przepaść ma, i na iego koszta i niebespieczeńftwo, będzie druga Licytacya wypisana.

Gollmayer.

Z Rady Magiftratu C. K. Stołecznego Miafta Krakowa.
Dnia 29 Styzcznia 1805 roku.
Kawski.

C. K. Sądy szlacheckie Krakowskie oznaymuią tym Edyktem publicznym PP. Michałowi i Jozefowi Szablowskim za granicą mieszkaiącym, że matka ich Salomea z Olechowskich Szablowska dnia 26 Kwietnia 1803 roku umarła, i że teftament przez nią sporządzony dnia 1go Czerwca publikowany, i inwentarz maiątku odtrąciwszy długi do summy 25,669 zł. pol. oszacowanego, przez Komornika ieft nadesłany.

O tym przeto śmierci przypadku za granicą mieszkaiący uwiadomiaią się z tem zalece-

niem: ażeby do C. K. Sądow tych iako do Instancyi pertakruiącey deklaracyą swoią względem obięcia dziedzictwa w terminie prawem przepisanym podali.

Z Rady C. K. Sądow Szlacheckich. W Krakowie dnia 27 Sierpnia 1803.

Od C. K. Gallicyi Gubernium. — Ponieważ podług Cyrkularza pod dd. 13 Lipca 1804 drukowanego, z urzędu tuteyszego wydanego, dla wszystkich swych kandydatek, któreby się w tych stronach znaydowały, tudzież względem prenotacyynego Prawa zachodzic mogącego co do Pragskiego Hrudzyńskiego Panieńskiego Klasztoru Prebendy czas wymierzony przeminął. Za ponowieniem ninieyszego zaszłego zgłoszenia się przy urzędzie tuteyszym, a to stosownie do Rubryk owych, iakowe pomieniony wyżey Cyrkularz podług przyłączonych formularzy, przepisuie, pod nastąpić maiącą utratą świeżo nabytego prenotacyynego prawa z oznaczeniem terminu dwochmiesięcznego czasu, gdy tym czasem do tąd podobne zgłoszenie się od kandydatki żadney, niedoszło tu do mieysca tego, tedy powtarza się ie, stosownie do zapadłego naywyższego Dekretu nadwornego pod dattą 23 Listopada 1804 dozwalaiąc ieszcze wolnego czasu sześciotygodniowego do dostatecznego złożenia ich tu z przyłączonemi podług przepisow kwalifikacyynych wywodami, stosownie do zanoszoney Prożby pod utratą zupełną wzmiankowanych prenotacyynych praw po upłynieniu czasu dozwolonego.

Magistrat Miasta C. K. Stołecznego Krakowa Małgorzatę z Nowakowskich Zawadowiczową uwiadomia, iż iey Oyciec Michał Nowakowski dnia 7 Kwietnia 1802 roku, zostawiwszy czystego maiątku w summie ryń. 338 kr. 30 bez testamentu umarł, gdy zatym taż Zawadowiczowa iest nieprzytomna, i iey pomieszkanie wcale nie iest wiadome, więc ninieyszym Edyktem napomina się, ażeby swoie oświadczenie czyli przerzeczone dziedzictwo z dobrodzieystwem prawa i inwentarza obiąc sobie życzy, lub się też onego zrzeknąc chce, do tuteyszego Magistratu w przeciągu trzech lat, i niedziel 18 rachuiąc od dnia 27 Stycznia 1804 tym pewniey podała i prawa sobie do tegoż dziedzictwa służące udowodniła, ile w przeciwnym razie po upłynieniu tego czasu dziedzictwo to zgłaszaiącym się i prawa swoie udowodniaiącym przyznane i wydane zostanie.

Gollmayer.
Łodziński.
Hirschberg. *Z Rady Magistratu Miasta C. K. Stołecz: Krakowa*
Dnia 2. Listopada 1804. *Plinta.*

Gdy w mieście Bochni zawakowało mieysce burmistrza z pensyą roczną 500 zł. ryń. przeto życzący sobie takowego mieysca ma prożbę swą zaopatrzywszy tę dekretami tak z linii polityczney iakoteż i sądowey aż do ostatniego Februaryi t. r. Urzędowi cyrkularnemu Bocheńskiemu podać.

Jakoteż dwoch magistratualnych assessorow z pensyą 80 i 50 ryń. w tymże terminie obrani będą. W Krakowie d. 29 Stycznia 1805.

Ponieważ w mieście Lublinie zawakawało mieysce kassyera z pensyą roczną 400 zł. ryń. i kaucyą 800 zł. ryń. przeto życzący sobie maią prożby swe zaświadczeniami zdatności naydaley do ostatniego Februarii t. r. Urzędowi cyrkularnemu Lubelskiemu podać.

W Krakowie dnia 28 Stycznia 1805.

Ponieważ w mieście dolnym Kazimierzu zawakowało mieysce kassyera z pensyą roczną 300 Ryńsk. i kaucyią 600 Ryńsk. Przeto życzący sobie tego mieysca ma prożbę swą zaopatrzyć zaświadczeniami zdatności manipulacyi kassy i takową naydaley do ostatniego Februarii Urzędowi Cyrkularnemu Lubelskiemu podać. W Krakowie 29. Stycznia 1805.

Ponieważ wypisany konkurs dla osadzenia mieysca Burmistrza w mieście Oświęcimie z pensyią roczną 300 Ryńsk. bezskutecznie upłynął, przeto dla osadzenia tegoż mieysca wypisuie się powtórny konkurs z tym dokładem aby życzący sobie tegoż mieysca prożby swe zaopatrzywszy te dekretami tak z linii polityczney iako też i sądowey naydaley do ostatniego Februarii t. r. Urzędowi Cyrkularnemu Myślenickiemu podali.

W Krakowie 29. Stycznia 1805.